

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس
انتصابات - آگهیهای رسمی و قانونی

شماره ۱۷۴۴

۴شنبه ۲۷ دی ماه ۱۳۳۹

سال ششم

شماره مسلسل ۱۰۴

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۰۴

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۲۱ شنبه ۲۱ دی ماه ۱۳۳۹

فهرست مطالب :

بهداری تصویب شده است و امضاء شده است و کمیسیون
دارائی رفته است (صحیح است)
رئیس - آقای بهادری
بهادری - جلسه گذشته آخر جلسه بنده يك
اظهاری راجع بسؤالات کردم مقام ریاست فرمودند
که يك روزی برای جواب سؤالات معین می کنیم
خواستم خاطر جناب آقای رئیس را یادآور شوم که
روزش را معین بفرمائید

رئیس - بسته بنظر مجلس است ممکن است
روزی را انتخاب کنیم برای سؤالات و بدولت هم
اطلاع بدهیم که حاضر شود آقای ناظر زاده بفرمائید
ناظرزاده - در این چند کلمه عرضی
که بنده در جلسه سابق کردم غلط زیاد جایی در
صورت مجلس هست و بنده تصحیح کردم می دهم اداره
تندنویسی که اصلاح کنند غلط آن زیاد است که اگر
بخواهم ذکر کنم خیلی طول می کشد
رئیس - بسیار خوب دیگر نظری نیست ؟
(اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب می شود وارد
دستوری شویم

جمال امامی يك طرحی بامضای ۴۰ نفر از
آقایان رسیده با تقاضای دو فوریت تقدیم می کنم
امر بفرمائید مطرح شود

۴- تقدیم پنج فقره لایحه بوسیله
آقای شعاع معاون وزارت دارائی
رئیس - آقای معاون وزارت دارائی
۵- کتربقائتی - کفیل آهستند یا معاون ؟
معاون وزارت دارائی - بنده عرض

زادی ندارم چند لایحه داشتم کمی خواستم تقدیم
کنم یکی لایحه ای بود راجع بوظیفه ای در باره
ورثه مرحوم مهندس عاشق دینیا که از کارمندان
قدیمی دولت بوده که فوت کرده است (دکتر بقائتی -
کمی امضاء کرده ؟) اینها قبلاً تهیه شده است و در
وزارت دارائی بوده است لایحه دیگر راجع بخرید
جزیره کیش است از طرف دولت جزیره ای است در
خلیج فارس (فرامرزی - قیس است کیش نیست ؟
کیش اسم قدیمی است ؟ و جزیره داریم یکی جزیره
قیس یکی هم جزیره قشم کدام يك است حالا این
با اختلاف است که جزیره قشم است یا قیس ؟)

- ۱- تصویب صورت مجلس
- ۲- تقدیم پنج فقره لایحه بوسیله آقای شماعی معاون وزارت دارائی
- ۳- بیانات آقای گنجی در تعقیب اظهارات جلسه قبل خود
- ۴- معرفی آقای دکتر افخم حکمت بمعاونت وزارت کشور بوسیله آقای وزیر کشور
- ۵- طرح و تصویب طرح فوری راجع با اختیار کمیسیون نفت جهت تعیین وظیفه دولت در امر نفت
- ۶- اخذ رای و تصویب گزارش راجع بتفاوت حقوق باز نشستگی عده ای از افسران و درجه داران و افراد ارتش
- ۷- معرفی آقای مهندس مصدق بمعاونت وزارت راه و تقدیم سه فقره لایحه بوسیله آقای وزیر راه
- ۸- تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس نیساعت قبل از ظهر بر ریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید.

۱- تصویب صورت مجلس
رئیس - صورت غائبین جلسه قبل قرائت
می شود.
(شرح زیر خوانده شد)
غائبین با اجازه - آقایان اردبک - شوشتری
دکتر هدایتی - کشاورز صدر - دکتر طاهری - دکتر
مصدق - نسریران - محمود مصدق - طباطبائی
غائبین بی اجازه آقایان جواد مصدق اقبال
آشتیانی زاده کورانی - صفائی
دیرآمدگان با اجازه آقایان موسوی یکساعت
و نیم معین زاده یکساعت - صدوق موسوی یکساعت

دکتر بقائتی یکساعت و نیم فرامرزی - ۳۰ دقیقه
دیرآمدگان بی اجازه آقایان معتمد اناری یک
ساعت - شهاب خسروانی یکساعت - حسن اکبریک
ساعت - سلطانپا ۳۰ دقیقه
رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری نیست ؟
آقای دکتر طباطبائی بفرمائید
۵- کتربقائتی - آقای مکرورد جلسه سبق شرحی
راجع بطرح منع مسکرات فرمودند و آقایان گویا
تصور می کنند که هنوز آن اظهار کرد کمیسیون بهادری
است و استظهارات هم در باب یکسان است کرد کمیسیون

همین مذاکرات مشروح دستنویس جلسه از شانزدهمین دوره قانونگذاری
اداره تندنویسی و تحویل صورت مجلس

(وزیر کشور - قیس است) این جزیره مورد احتیاج دولت است و باید خریداری شود (دکتر طباطبائی - از کمی می خرید) از اشخاص از صاحبانش، لایحه سوم راجع به تمهیدی است که دولت در سازمان ملل متفق دارد. دیگر لایحه ای است راجع به یک شمشیر خورشید سرخ از محل معاملات نفتی ولایت آذربایجان به دوازدهم بوده است برای سه ماه آخر سال این لوازم را تقدیم می کنم که برود بکمیسیون مربوطه مطالعه شود که زودتر به مجلس بیاید.

۳- بیانات آقای گنجی در تعقیب اظهارات جلسه قبل خود

رئیس - در جلسه پیش اینجا مذاکراتی شد بین آقای گنجی ای و آقای مکی، آقای مکی از ماده ۹۰ خواستند استفاده کنند ولی در خارج یک سه تاهمی که بود با حضور بنده مرتفع شد (صحیح است) (بعضی از نمایندگان - مجلس خواهش کرد) فقط آقای گنجی یک توضیح مختصری دادند می دهند، بفرمایند.
گنجی ای - بنده عرایضی که در آن جلسه به عرض مجلس شورای ملی رساندم شاید در یک جمله ای سرفه فحاش شده بود، عرض بنده این بود که در کمیسیون نفت ممکن بود ما سعی کنیم شاید بهتر این مطلب موثکافی بشود و بیک شکل دیگری به مجلس بیاید همان مطلبی بود که امروز هم جناب آقای حائری زاده در جلسه خصوصی بیان کردند یعنی ما می خواهیم طرز عمل دولت را معین کنیم و متأسفانه هم نبودن وقت و هم بعضی مشکلات دیگری که پیش آمده بود این را عقب زد بنده مقصود آن بود و نسبت با آقای مکی هم هیچگونه نظر خاصی نداشتم (احسن)

۴- معرفی آقای دکتر افخم حکمت به معاونت وزارت کشور بوسیله آقای وزیر کشور

رئیس - آقای وزیر کشور
وزیر کشور - آقای دکتر افخم حکمت که از صاحبان صنایع عالی رتبه وزارت کشور هستند و اخیراً ریاست اداره کل آمار و ثبت احوال را داشته به معاونت وزارت کشور معرفی می شوند (مبارک است، مبارک است) سابق خدمت به عرض آقایان برسانم که سه چهار سؤال از طرف آقایان نمایندگان محترم قبلاً از جناب آقای نخست وزیر که وزارت کشور را هم عهده دار بودند شده بود که بنده برای جواب سؤال هم آقایان حاضر هستم، یکی آقای حائری زاده هستند یکی آقای آشتیانی زاده و آقای حادقی که بنده برای جواب حاضر هستم.

اسلامی - اگر آقای نخست وزیر وزیر کشور بوده اند چرا دکتر ناصر حقوق وزیر کشور را گرفته، این اختلاس است.

رئیس - روز طرح سؤال ها تعیین می شود که جواب بدهند.

۵- طرح و تصویب طرح فوری راجع به اختیار کمیسیون نفت و تعیین وظیفه دولت در امر نفت

رئیس - طرح پیشنهادی قرائت میشود.

(شرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - متعنی است طرح ضمیمه را دستور فرمایند با قید دوفوریت و فی المجلس طرح فرمایند. جمال امامی - حائری زاده - دکتر شایگان - خسروشاهی - اللهیار صالح - دکتر پناهی - قلام رضا فولادوند - حادقی - مخبر فرهمند - آزاد فرامرزی - کشاورز صدر - معدل - اردلان - اسلامی زریبان - حسین مکی.

مجلس شورای ملی، با تأیید و تصویب گزارش کمیسیون نفت دائر بر اینکه لایحه ساعد - کس استیفای حقوق ابراه را نمیتوانید به منظور اجرای قانون همراه ۱۳۲۶ بان کمیسیون مأموریت می دهد با توجه به پیشنهادات آقایان نمایندگان در ظرف دو ماه گزارشی مبنی بر تعیین وظیفه دولت تهیه و برای تصویب به مجلس شورای ملی تقدیم نماید.

جمال امامی، دکتر پناهی، دکتر شایگان، قشقانی حائری زاده، ابتهاج، دکتر مجتهدی، دکتر امامی، سرتیپ زاده، بزرگ نیا، زریبان، نفاه اسلامی، بهادری، اللهیار صالح، فولادوند، دولت شاهی، فرامرزی، شبانی، مکرم و همد، دیگر از آقایان نمایندگان.

جمال امامی - اجازه میفرمایند توضیح بدهم؟
رئیس - بفرمایند.

جمال امامی - آقایان نمایندگان توجه فرمودند که قضیه نفت لاینحل ماندنش هم سیاستاً و هم اقتصاداً بضرر کشور است و از طرف دیگر چون زیاد اطمینان نداشتیم که دولت کما هو حق تکالیف خودش را انجام بدهد بالاخره آقایان نمایندگان مجبور شدند موافقتی در خارج بکنند که این قضیه مجدداً در کمیسیون مطرح بشود و فوراً تهریه شود که روی آن فوراً دولت برود مذاکراتش را با شرکت نفت ادامه بدهد در جلسه خصوصی هم مذاکره شد تمام آقایان با این طرز موافقت فرمودند حالا این طرح مطرح است امیدواریم بدون چون و چرا هم بگذرد تا حتی المقدور هر چه زودتر تکلیف خودمان را انجام بدهیم و دولت ما را موظف بکنیم که بروند باین موضوع خانه بدهند.

حادقی - مخالفی نیست.

رئیس - مخالفی نیست؟

تیمورتاش - بنده اصلاح عبارتی دارم.

رئیس - وقتی فوریت ها تصویب شد و رأی گرفته شد پیشنهاد اصلاح بدهید اولاً یک رای لازم دارد رای اولیه برای این که در دستور گذارده بشود برای اینکه آقایان می گویند که این طرح در دستور گذارده شود و بعد هم یک رای برای هر فوریت البته این مذاکرات کمیسیون با تماس دولت و با اطلاع دولت خواهد بود، آقایانی که قبل از دستور اجازه می شود والا محفوظ بماند برای جلسه بعد.
مخبر فرهمند - الان تا اکثریت پیدا بشود چون ده نفر دیگر باید در جلسه حاضر بشوند اجازه

بفرمایند نطق قبل از دستور بشود.

رئیس - صبح است ولی وارد در دستور شده ایم.

مخبر فرهمند - سه ربع ساعت را بایستی اختصاص به مطالبی داد که مثلاً به شهرستانهاست و وکیل حق دارد بیاید و اینجا بگوید آنوقت آقای شاهی میاید ولایت ورته فلان را می دهد.

رئیس - این الزامی نیست که اول جلسه باشد آخر جلسه هم آقای مخبر فرهمند میشود صحبت کنید.
مخبر فرهمند - پس جواب مردم را من چه بدهم چه بگویم؟ (اردلان - آقا عهده برای رأی کافی است.)

رئیس - رأی گرفته می شود اول به اینکه این طرح را قبول بکنیم جزء دستور بشود چون این پیشنهاد مثل تغییر دستور است چون ما رأی دادیم که گزارش قسمت افسران بازنشسته جزو دستور باشد و این طرح پیشنهاد شده است که با قید دوفوریت در دستور قرار بگیرد این است که رأی گرفته میشود به پیشنهاد اینکه این طرح جزو دستور امروز باشد آقایانی که موافقت میفرمایند (اکثریت نمایندگان قیام کردند) تصویب شد فوریت اول مطرح است آقای ملک مدنی موافقت؟

ملک مدنی - بنده موافقم.
رئیس - آقای اردلان موافقت؟ (اردلان - موافقم.)
جمال امامی - مخالفی نیست آقا.
رئیس - آقای فولادوند موافقت؟ (فولادوند - موافقم.)

رئیس - رأی می گیریم به فوریت اول آقایانی که با فوریت اول موافقت قیام بفرمایند (نمایندگان بالاتفاق قیام کردند) تصویب شد فوریت دوم مطرح است مخالفی نیست؟

جمال امامی - کسی مخالف نیست آقا.
رئیس - بنده باید بیرسم آقا مخالفی نیست یا هست؟

عدهای از نمایندگان - مخالفی نیست.
رئیس - رأی گرفته می شود فوریت دوم آقایانی که با فوریت دوم موافقت قیام بفرمایند (اکثریت قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد چون تقاضا شده است فی المجلس مطرح شود یک رأی دیگر هم دارد مخالفی نیست؟ رأی گرفته می شود به فوریت سوم آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (نمایندگان بالاتفاق قیام کردند) تصویب شد حالا خود ماده واحده مطرح است (عدهای از نمایندگان - قرائت بفرمایند آقا) (ماده واحده - شرح سابق قرائت شد)

رئیس - آقای اسلامی مخالفی؟ (اسلامی - بله مخالفم) بفرمایند.

اسلامی - عرض کنم بنده با اصل این قسمت موافقم برای اینکه در جلسه خصوصی قرار بود که همه آقایان موافق باشند منتهی ما چون دست آخر یک اصلاح عبارتی داشتیم بنده آنرا پیشنهاد کردم بنده دو پیشنهاد کردم در یک پیشنهاد گفتم که کمیسیون در ظرف چهار

روز نظرش را بدهد و دولتی را که کمیسیون مکلف میکند برای مذاکره ظرف ۲ ماه دولت را مکلف کند بنده نظرم این است که این اصلاح بیفود و پیشنهاد هم دادم قرائت هم خواهد شد و دیگر مخالفتی ندارم.

رئیس - آقای فولادوند
غلامرضا فولادوند - گزارش کمیسیون

مخصوصاً نطق که به مجلس تقدیم شد بنده جزو موافقین (به اسم موافق) نه موافق مشروط بودم نه مخالف جزو موافقین با گزارش کمیسیون اسم نویسی کردم زیرا از دوره یازدهم تا کنون معتقد بودم که این قرارداد حقوق ملت ایران را تأمین نمی کند (عدهای از نمایندگان - صحیح است) و ایرادات بسیاری هم بر مواد و شرایط و نکات مندرجه در قرار داد داشتیم که اینها را می خواستیم ضمن موافقت با رد لایحه در مجلس عرض کنیم و بنده نوبت نرسید البته علمی هم نداشتم چون رفقا آنچه لازم بود فرمودند راجع باسترداد لایحه هم از طرف دولت بنده مخالف بودم و این مخالفت را در حضور عده ای متجاوز از ۱۰ نفر نمایندگان محترم با ووت عرض کردم و معتقد بودم که چون لایحه در مجلس مطرح است وظیفه مجلس است که تعیین تکلیف نسبت باین لایحه بکنند و دولت نمیبایستی این کار را کرده باشد و این عرض بنده را هم جناب آقای گنجی و بعضی از رفقای دیگر هم تأیید کردند که بدولت عرض کردم که استرداد لایحه صلاح نیست (گنجی صحیح است) و بایستی مجلس تعیین تکلیف بکنند این قبل از استرداد لایحه بوسیله دولت بود البته دولت از آن تشنجات شدیدی که پیدا شده بود با اینکه نظر بنده و بعضی از رفقا را قبول داشت معتقد بود که ممکن است یک آشوب و بلوایی بر پا شود که دولت قادر بر جلوگیری نشود و این عمل را روی این اصل صلاح میدانست حالا هم بنده این عقیده را دارم که ما ۱۸ نفر نماینده نخبه و مطلع معین کردیم و چند ماه است که این پرونده ها را در کمیسیون خوانده اند تمام گزارشها را دیده اند نظریات متخصصین فنی و پرفسور ژنرال را دیده اند و آن مقامی که صالح برای رسیدگی و تعیین تکلیف باشد همان کمیسیون مخصوص نطق است و مسلم است که یک کمیسیون ۱۸ نفری که نمایندگان مردم هستند اینها همه سعی وافق دارند که آنچه بتوانند حقوق این ملت را استیفاء کنند باین جهت هم هست که بنده همین طریقی را هم که آوردند امضاء کردم و فعلاً هم این موافقت را عرض می کنم و عرض زیادی ندارم آقایان نمایندگان که بهمانند تمام با این موضوع موافقت دارند انشاءالله این موضوع می رود بکمیسیون و حقوق ملت تأمین میشود فقط یک نکته ای که می خواهم عرض کنم این است که بنده معتقدم که هر گونه آشوبی که در سلطنت درست شود این موضوع نطق تأیید در این آشوبها دارد (عدهای از نمایندگان - صحیح است) اهم از داخل و یا خارج و غیره بنابراین من از نمایندگان منتخب کمیسیون نطق استعفا دارم درست است که در طرح نوشته شده است دو ماه ولی در ظرف ۲۰ روز یا یکماه هر چه زودتر ممکن شود تکلیف را معین بفرمایند که آن دوره پیش مجلس ۱۰ گرفتار این

موضوع بود افلا دوره ۱۷ گرفتار نباشد و ما دردوره ۱۶ این توفیق را پیدا کنیم و این مشکل را از پیش با برداریم (عدهای از نمایندگان - صحیح است - احسن)

رئیس - آقای اردلان
اردلان - بنده موافقم

رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (اکثریت نمایندگان قیام نمودند) تصویب شد پیشنهادات قرائت میشود پیشنهاد آقای تیمورتاش قرائت می شود.

(شرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی - پیشنهاد می نمایم بجای جمله استیفای حقوق ایران را نمی نمایم (کافی برای استیفای حقوق ایران نیست) نوشته شود تیمورتاش.

مکی و صالح - عیبی ندارد صحیح است
جمال امامی - حرفی نداریم و یکی است
رئیس - آقای تیمورتاش

تیمورتاش - در طرح پیشنهادی نوشته شده است که (دائر بر اینکه لایحه ساعد کس استیفای حقوق ایران را نمی نماید) بنده حقیقتش این است که یک بیم دارم آنهم این است که بگویند نمی نمایند یعنی رده شده است و بنابراین این ریش مصنوعی هم که مادر دست داریم از دست می رود این محتاج یک توضیح کوچکی است و آنهم اینکه خاطر آقایان مستحضر است که در این لایحه کس ساعد شرکت نطق ملزم است ولیکن دولت ایران قبل از اینکه از تصویب مجلس گذشته باشد الزامی ندارد بنابراین خوب باید آنچه را که هست شرکت نطق فعلاً ملزم بتأدیه هست (عدهای از نمایندگان - صحیح است) اگر این را رد کنیم یعنی آنچه را که تاکنون اقدام شده آنرا هم رد می کنیم بنده برای اینکه این تقوه پیش نیاید پیشنهاد کردم بجای اینکه لایحه ساعد و کس استیفای حقوق را نمی نماید بنویسند کافی برای استیفای حقوق ایران نیست (جمال امامی - تفاوتی نمی کند آقا) تفاوت خیلی میکند آقا از نقطه نظر نوانس خیلی تفاوت دارد این است که بنده این پیشنهاد را کردم

رئیس - مخالفی نیست
جنابان نمایندگان - خیره مخالفی نیست
رئیس - آقایانی که با این اصلاح عبارتی پیشنهادی آقای تیمورتاش موافقت قیام بفرمایند (عده زیادی قیام کردند)

رئیس - تصویب شد پیشنهاد دیگری از آقای تیمورتاش رسیده است قرائت میشود
(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می کنم بجای دو ماه یکماه مهلت برای رسیدگی به پیشنهادات در کمیسیون تعیین شود تیمورتاش

رئیس - آقای تیمورتاش
تیمورتاش - تصور نمی کنم که این پیشنهاد بنده محتاج بیان زیادتر و توضیح بسیاری باشد عرض بنده این بود که حتی المقدور زودتر باشد

دکتر معظمی - بنده اعتراض دارم
جمال امامی - بنده مخالفم با پیشنهاد

رئیس - آقای تیمورتاش
تیمورتاش - تصور نمی کنم که این پیشنهاد بنده محتاج بیان زیادتر و توضیح بسیاری باشد عرض بنده این بود که حتی المقدور زودتر باشد
دکتر معظمی - بنده اعتراض دارم
جمال امامی - بنده مخالفم با پیشنهاد

رئیس - آقای دکتر معظمی
دکتر معظمی - بنده با پیشنهاد آقای تیمورتاش مخالف نیستم ولی یک اعتراض دارم خواستم عرض کنم که مطابق ماده ۳۶ نظامنامه هر کمیسینی موظف است ماه بماه گزارش کارهای خود را به مجلس شورای ملی بدهد بنابراین لازم نیست که چنین پیشنهادی شود و تعیین وقت شود

رئیس - این که مدت عمل کمیسیون فرمودید مطابق ماده ۳۶ آیین نامه تعیین شده صحیح نیست و تطبیق نمی کند آن کارهای جاری که در عرض یک ماه در کمیسیونها می شود باید گزارشش بیاید ولی این اختیاری است که در ظرف دو ماه با تماس با دولت کمیسیون باید اینکار را بکند و این با آن ماده تطبیق نمیکند

فقیه زاده - پیشنهاد بنده هم عین پیشنهاد آقای تیمورتاش است بفرمایند قرائت شود

رئیس - پیشنهاد آقای فقیه زاده هم قرائت می شود.
(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - پیشنهاد می کنم مدت دو ماه مندرجه بیک ماه تقلیل داده شود فقیه زاده

رئیس - آقای جمال امامی
جمال امامی - آقایان توجه فرمودید آنجا که مذاکره شد اصلاً مدت نگذاشته بودیم و برای کمیسیون هم تعیین مدت لزومی نداشت (تیمورتاش - چرا نداشت؟) برای کمیسیون تعیین مدت لزومی نداشت کمیسیون خودش متوجه هست که هر چه زودتر

این کار را بکند اگر اشکالاتی پیش آمد و نتوانست آنوقت چه کند ولی برای دولت کمیسیون تعیین مدت میکند و برای اینکه تفریق بدهیم فعلاً نمایندگان را فرمودند دو ماه مدت بگذاریم ما هم قبول کردیم حالا بیکماه تقلیل دادن این قضیه کار مشکلی است (تیمورتاش - چرا؟) چرا؟ جناب عالی عهده در کمیسیون تشریف ندارید نمایند اینها چرا کمیسیون می بایست تشریف میداشتند با اینها چرا این است که موافقت بفرمایند با همان دو ماه تصویب شود و تمام بشود و استعفا می کنیم پس بگریه ما

اگر بتوانیم در ظرف ده روز تمام میکنیم.
تیمورتاش - برای امتثال امر آقای امامی با تذکر این نکته که بنده یقین دارم کمیسیون حتی المقدور کوشش خواهد کرد هر چه زودتر این کار را خواهد کرد پیشنهاد را مسترد میدارم.

رئیس - چون آقای تیمورتاش پیشنهاد خودشان را مسترد داشتند آقای فقیه زاده در اطراف پیشنهادتان اگر توضیحی دارید بفرمایند.

فقیه زاده - چهار ماه اعضاء کمیسیون رحمت کشیدند بالاخره گزارش دادند به مجلس از تاریخی هم که این گزارش تهیه شده دو ماه تا کنون میکشند و بفرمایند آقایان اعضاء کمیسیون چون دشمنان حاضر است دو ماه زیاد است (جمال امامی - نوشتند در ظرف دو ماه بنده تا آخر دو ماه) بالاخره بنده پیشنهاد می کنم یکماه اما این که آقای دکتر معظمی

رئیس - آقای تیمورتاش
تیمورتاش - تصور نمی کنم که این پیشنهاد بنده محتاج بیان زیادتر و توضیح بسیاری باشد عرض بنده این بود که حتی المقدور زودتر باشد
دکتر معظمی - بنده اعتراض دارم
جمال امامی - بنده مخالفم با پیشنهاد

(وزیر کشور - قیس است) این جزیره مورد احتیاج دولت است و باید خریداری شود (دکتر طباطبائی - از گزی می خرید) از اشخاص از صاحبانش لایحه سوم راجع به تهنیدی است که دولت در سازمان ملل متفق دارد. دیگر لایحه ای است راجع بکلیه شیرو غور رشید سرخ از محل معاملات نبتی ولایحه آخر بنده سه دوازدهم بوده است برای سه ماه آخر سال این لوائح را تقدیم می کنم که برود بکمیسیون مربوطه مطالعه شود که زودتر بمجلس بیاید.

۴- بیانات آقای گنجه در تعقیب اظهارات جلسه قبل خود

رئیس - در جلسه پیش اینجا مذاکراتی شد بین آقای گنجه ای و آقای مکی، آقای مکی از ماده ۶۰ خواستند استفاده کنند ولی در خارج بکسوه تفاهمی که بود با حضور بنده مرتفع شد (صحیح است) (بعضی از نمایندگان - مجلس خواهش کرد) فقط آقای گنجه یک توضیح مختصر می دادند می دهند، بفرمائید. گنجه ای - بنده عرایضی که در آن جلسه به عرض مجلس شورای ملی رساندم شاید در یک جمله ای سوء تفاهم شده بود، عرض بنده این بود که در کمیسیون نفت ممکن بود ما سعی کنیم شاید بهتر این مطلب موشکافی بشود و یک شکل دیگری بمجلس بیاید همان مطلب بود که امروز هم جناب آقای حائری زاده در جلسه خصوصی بیان کردند یعنی ما می خواهیم طرز عمل دولت را معین کنیم و متأسفانه هم نبودن وقت هم بعضی مشکلات دیگری که پیش آمده بود این را بعقب زد بنده مقصود آن بود و نسبت با آقای مکی هم هیچگونه نظر خاصی نداشتم (احسن است)

۴ - معرفی آقای دکتر افخم حکمت

بمعاونت وزارت کشور بوسیله

آقای وزیر کشور

رئیس - آقای وزیر کشور.

وزیر کشور - آقای دکتر افخم حکمت که از صاحبان عین حال بترتبه وزارت کشور هستند و اخیراً ریاست اداره کل آمار و ثبت احوال را داشتند بمعاونت وزارت کشور معرفی می شوند (مبارک است، مبارک است) ضمناً خواستم عرض آقایان برسانم که سه چهار سؤال از طرف آقایان نمایندگان بمجلس قبل از اجابت آقای نخست وزیر که وزارت کشور را هم مهده دار بودند شده بود که بنده برای جواب سؤال همه آقایان حاضر هستم، یکی آقای حائری زاده هستند یکی آقای آشتیانی زاده و آقای حاذقی که بنده برای جواب حاضر هستم.

اسلامی - اگر آقای نخست وزیر وزیر کشور بوده اند چرا دکتر ناصر حقوق وزیر کشور را گرفته، این اختلاس است.

رئیس - روز طرح سؤال ها تعیین می شود که جواب بدهند.

۵- طرح و تصویب طرح فوری

راجع باختر کمیسیون لفت و تعیین

وظیفه دولت در امر نفت

رئیس - طرح پیشنهادی فرائد میشود.

(بشرح ذیل - قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - متنی است طرح ضمیمه را دستور فرمائید باقیمد و فوریت و فی المجلس طرح فرمائید. جمال امامی - حائری زاده - دکتر شایگان - خسرو قشقایی - اللهیار صالح - دکتر بهائی - غلام رضا فولادوند - حاذقی - مخبر فرهمند - آزاد فرامرزی - کشاورز زنده - عدل - اردلان - اسلامی - نریمن - حسین مکی .

مجلس شورای ملی، با تأیید و تصویب گزارش کمیسیون نفت دائر بر اینکه لایحه ساعد - کس استیفای حقوق ایران را نمینماید بمنظور اجرای قانون همراه ۱۳۲۶ بان کمیسیون مأموریت می دهد با توجه به پیشنهادات آقایان نمایندگان در ظرف دو ماه گزارشی مبنی بر تعیین وظیفه دولت تهیه و برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم نماید.

جمال امامی - دکتر بهائی، دکتر شایگان، قشقایی حائری زاده، ابتهاج، دکتر مجتهدی، دکتر امامی، سرتیپ زاده، بزرگ نیا، نریمن، آقا اسلامی، بهادری، اللهیار صالح، فولادوند، دولتشاهی، فرامرزی، شیبانی، مکرم و هدهد دیگر از آقایان نمایندگان.

جمال امامی - اجازه میفرمائید توضیح بدهم؟

رئیس - بفرمائید.

جمال امامی - آقایان نمایندگان توجه فرمودند که قضیه نفت لاینحل ماندنش هم سیاستاً و هم اقتصاداً بضرر کشور است و از طرف دیگر چون زیاد اطمینان نداشتم که دولت که ما موافقت تکالیف خود را انجام بدهد بالاخره آقایان نمایندگان مجبور شدند موافقتی در خارج بکنند که این قضیه مجدداً در کمیسیون مطرح بشود و فوراً تهنیدی شود که روی آن فوراً دولت برود مذاکراتش را با شرکت نفت ادامه بدهد در جلسه خصوصی هم مذاکره شد تمام آقایان با این طرز موافقت فرمودند حالا این طرح مطرح است امیدواریم بدون چون و چرا هم بگذرد تا حتی المقدور هر چه زودتر تکلیف خودمان را انجام بدهیم دولت ها را موظف بکنیم که بروند باین موضوع خانه بدهند.

حاذقی - مخالفی نیست.

رئیس - مخالفی نیست؟

قیمورتاش - بنده اصلاح عبارتی دارم.

رئیس - وقتی فوریت ها تصویب شد و رای گرفته شد پیشنهاد اصلاح بدهید اولاً بکه رای لازم دارد رای اولیه برای این که در دستور گذارده بشود برای اینکه آقایان می گویند که این طرح در دستور گذارده شود و بعد هم بک رای برای هر فوریت البته این مذاکرات کمیسیون با تماس دولت و با اطلاع دولت خواهد بود، آقایانی که قبل از دستور اجازه خواسته بودند پیش از ختم جلسه با آقایان اجازه داده می شود والا معذورند برای جلسه بعد.

مخبر فرهمند - الان تا اکثریت پیدا بشود چون ده نفر دیگر باید در جلسه حاضر بشوند اجازه

بفرمائید نطق قبل از دستور بشود.

رئیس - صحیح است ولی وارد در دستور شده ایم.

مخبر فرهمند - سه ربع ساعت را بایستی اختصاص بمطالعه داد که مثلاً شهرستانهاست و وکیل حق دارد بیاید و اینجا بگوید آنوقت آقای شامی میاید ولایحه ورئه فلان را می دهد.

رئیس - این الزامی نیست که اول جلسه باشد آخر جلسه هم آقای مخبر فرهمند میشود صحبت کنید مخبر فرهمند - پس جواب مردم را من چه بدهم چه بگویم؟ (اردلان - آقا عدل برای رای کافی است)

رئیس - رای گرفته می شود اول به اینکه این طرح را قبول بکنیم جزء دستور بشود چون این پیشنهاد مثل تغییر دستور است چون ما رای دادیم که گزارش قسمت افسران باز نشده جزو دستور باشد و این طرح پیشنهاد شده است که باقیمد و فوریت در دستور قرار بگیرد این است که رای گرفته میشود به پیشنهاد اینکه این طرح جزو دستور امروز باشد آقایانی که موافقت می فرمائید (اکثریت نمایندگان قیام کردند) تصویب شد فوریت اول مطرح است آقای ملک مدنی موافقت؟

ملک مدنی - بنده موافقت

رئیس - آقای اردلان موافقت؟ (اردلان - موافقت) جمال امامی - مخالفی نیست آقا

رئیس - آقای فولادوند موافقت؟ (فولادوند - موافقت)

رئیس - رای می گیریم به فوریت اول آقایانی که با فوریت اول موافقت قیام فرمائید (نمایندگان بالاتفاق قیام کردند) تصویب شد فوریت دوم مطرح است مخالفی نیست؟

جمال امامی - کسی مخالف نیست آقا

رئیس - بنده باید بپرسم آقا مخالفی نیست یا هست؟

عدهای از نمایندگان - مخالفی نیست

رئیس - رای گرفته می شود به فوریت دوم آقایانی که با فوریت دوم موافقت قیام فرمائید (اکثریت قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد چون تقاضا شده است فی المجلس مطرح شود بک رای دیگر هم دارد مخالفی نیست؟ رای گرفته می شود به فوریت سوم

آقایانی که موافقت قیام فرمائید (نمایندگان بالاتفاق قیام کردند) تصویب شد حالا خود ماده واحده مطرح است (عدهای از نمایندگان - قرائت بفرمائید آقا) (ماده واحده بشرح سابق قرائت شد)

رئیس - آقای اسلامی مخالفید؟ (اسلامی - با مخالفم) بفرمائید

روز نظرش را بدهد و دولتی را که کمیسیون مکلف میکند برای مذاکره ظرف ۲ ماه دولت را مکلف کند بنده نظرم این است که این اصلاح بقدر پیشنهادم دادم قرائت هم خواهد شد دیگر مخالفتی ندارم

رئیس - آقای فولادوند

غلامرضا فولادوند - گزارش کمیسیون مخصوص نطق که بمجلس تقدیم شد بنده جزو موافقتین (به اسم موافقت) نه موافق مشروط بودم نه مخالف جزو موافقتین با گزارش کمیسیون اسم نویسی کردم زیرا از دوره پانزدهم تا کنون معتقد بودم که این قرارداد حقوق ملت ایران را تأمین نمی کند (عدهای از نمایندگان - صحیح است) و ایرادات بسیاری هم بر مواد و شرایط و نکات مندرجه در قرارداد داشتم که اینها را می خواستم ضمن موافقت با رد لایحه در مجلس عرض کنم و به بنده نوبت نرسید البته والی هم نداشتم چون رفقا آنچه لازم بوده فرمودند راجع باسترداد لایحه هم از طرف دولت بنده مخالف بودم و این مخالفت را در حضور عده ای متجاوز از ۱۵ نفر نمایندگان محترم با اولت عرض محکوم و معتقد بودم که چون لایحه در مجلس مطرح است وظیفه مجلس است که تعیین تکلیف نسبت باین لایحه بکند و دولت نمیبایستی این کار را کرده باشد و این عرض بنده را هم جناب آقای گنجه و بعضی از رفقای دیگر هم تأیید کردند که بدولت عرض کردم که استرداد لایحه صلاح نیست (گنجه - صحیح است) و بایستی مجلس تعیین تکلیف بکنند این قبل از استرداد لایحه بوسیله دولت بود البته دولت از آن تشنجت شدیدی که پیدا شده بود با اینکه نظیر بنده و بعضی از رفقا را قبول داشت معتقد بود که ممکن است یک آشوب و بلوائی بر پا شود که دولت قادر بر جلوگیری نشود و این عمل را روی این اصل صلاح میدانست حالا هم بنده این عقیده را دارم که ما ۱۸ نفر نماینده نخبه و مطلع معین کردیم و چند ماه است که این پرونده را در کمیسیون خوانده اند تمام گزارشها را دیده اند نظریات متخصصین فنی و پرسنر ژنرال را دیده اند و آن مقامی که صالح برای رسیدگی و تعیین تکلیف باشد همان کمیسیون مخصوص نطق است و مسلم است که یک کمیسیون ۱۸ نفری که نمایندگان مردم هستند اینها همه سعی وافق دارند که آنچه بتوانند حقوق این ملت را استیفاء کنند باین جهت هم هست که بنده همین طریقی را هم که آوردند امضاء کردم و فعلاً هم این موافقت را عرض می کنم و عرض زیادی ندارم آقایان

نمایندگان که به مدالله تمام با این موضوع موافقت دارند انشاءالله این موضوع می رود بکمیسیون و حقوق ملت تأمین میشود فقط یک نکته ای که می خواهم عرض کنم این است که بنده معتقدم که هر گونه آشوبی که در مملکت درست شود این موضوع نطق تأثیر در این آشوبها دارد (عدهای از نمایندگان - صحیح است) ام از داخل و با خارج و غیره بنابراین من از نمایندگان منتخب کمیسیون فقط استماع دارم درست است که در طرح نوشته عده است دو ماه ولی در ظرف ۲۰ روز یا یکماه هر چه زودتر ممکن شود تکلیف را تعیین فرمائید که آن دوره پیش مجلس ۱۵ گرفتار این

موضوع بود افلا دوره ۱۷ گرفتار نباشد و ما در دوره ۱۶ این توفیق را پیدا کنیم و این مشکل را از پیش با برداریم (عدهای از نمایندگان - صحیح است)

رئیس - آقای اردلان

اردلان - بنده موافقت

رئیس - رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام فرمائید (اکثریت نمایندگان قیام نمودند) تصویب شد پیشنهادات قرائت میشود پیشنهاد آقای تیمورتاش قرائت می شود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی - پیشنهاد مینمایم بجای جمله استیفای حقوق ایران را نمی نمایم (کافی برای استیفای حقوق ایران نیست) نوشته خود تیمورتاش

مکی و صالح - میی ندارد صحیح است جمال امامی - حرفی نداریم و یکی است

رئیس - آقای تیمورتاش

قیمورتاش - در طرح پیشنهادی نوشته شده است که (دائر بر اینکه لایحه ساعد کس استیفای حقوق ایران را نمی نماید) بنده حقیقتش این است که یک بیم دارم آنهم این است که بگویند نمی نماید یعنی رد شده است و بنابراین این ریش مصنوعی هم که مدار دست داریم از دست می رود این محتاج یک توضیح کوچکی است و آنهم اینکه خاطر آقایان مستحضر است که در این لایحه کس ساعد شرکت فقط ملزم است ولیکن دولت ایران قبل از اینکه از تصویب مجلس گذشته باشد الزامی ندارد بنابراین خوب باید آنچه را که هست شرکت فقط فعلاً ملزم بتأدیه هست (عدهای از نمایندگان - صحیح است) اگر این را رد کنیم یعنی آنچه را که تاکنون اقدام شده آتراهم رد می کنیم بنده برای اینکه این تفرقه پیش نیاید پیشنهاد کردم بجای اینکه لایحه ساعد و کس استیفای حقوق را نمی نماید بنویسند کافی برای استیفای حقوق ایران نیست (جمال امامی - تفاوتی نمی کند آقا) تفاوت خیلی میکند آقا از نقطه نظر نواختن خیلی تفاوت دارد این است که بنده این پیشنهاد را کردم

رئیس - مخالفی نیست

چند نفر از نمایندگان - خبر مخالفی نیست

رئیس - آقایانی که با این اصلاح عبارتی پیشنهادی آقای تیمورتاش موافقت قیام فرمائید (عده زیادی قیام کردند)

رئیس - تصویب شد پیشنهاد دیگری از آقای تیمورتاش رسیده است قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می کنم بجای دو ماه یکماه مهلت برای رسیدگی به پیشنهادات در کمیسیون تعیین شود تیمورتاش

رئیس - آقای تیمورتاش

تیمورتاش - تصور نمی کنم که این پیشنهاد بنده محتاج بیان زیادتر و توضیح بسیاری باشد عرض بنده این بود که حتی المقدور زودتر باشد

رئیس - آقای دکتر معظمی

دکتر معظمی - بنده با پیشنهاد آقای تیمورتاش مخالف نیستم ولی یک اعتراض دارم خواستم عرض کنم که مطابق ماده ۳۶ نظامنامه هر کمیسیونی موظف است ماه بده گزارش کار های خود را بمجلس شورای ملی بدهد بنابراین لازم نیست که چنین پیشنهادی بشود و تعیین وقت شود

رئیس - این که مدت عمل کمیسیون فرمودید مطابق ماده ۳۶ آئین نامه تعیین شده صحیح نیست و تطبیق نمی کنند آن کارهای جاری که در عرض یک ماه در کمیسیونها می شود باید گزارشش بیاید ولی این اختیاری است که در ظرف دو ماه با تماس با دولت کمیسیون باید اینکار را بکند و این با آن ماده تطبیق نمیکنند

فقیه زاده - پیشنهاد بنده هم عین پیشنهاد آقای تیمورتاش است بفرمائید قرائت شود

رئیس - پیشنهاد آقای فقیه زاده هم قرائت می شود (بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - پیشنهاد می کنم مدت دو ماه مندرجه بیک ماه تقلیل داده شود فقیه زاده

رئیس - آقای جمال امامی

جمال امامی - آقایان توجه فرمودید آنجا که مذاکره شد اصلاً مدت نگذاشته بودیم و برای کمیسیون هم تعیین مدت لزومی نداشت (تیمورتاش - چرا نداشت ؟) برای کمیسیون تعیین مدت لزومی نداشت کمیسیون خودش متوجه هست که هر چه زودتر این کار را بکند اگر اشکالاتی پیش آمدند نتوانست آنوقت چه کند ولی برای دولت کمیسیون تعیین مدت میبکند و برای اینکه تلفیق بدهیم نمایندگان را فرمودند دو ماه مدت بگذاریم مامم قبول کردیم حالا بیکماه تقلیل دادن این قضیه کار مشکلی است (تیمورتاش - چرا ؟) چرا، جنابمآلی سکه در کمیسیون تشریف ندارید نمیدانید چرا در کمیسیون می بایست تشریف میداشتید تا بداند چرا این است که موافقت بفرمائید با همان دو ماه تصویب شود و تمام بشود و استدعا میکنم پس بپذیرید ما اگر بتوانیم در ظرف ده روز تمام میکنیم.

تیمورتاش - برای امتثال امر آقای امامی

با تذکر این نکته که بنده یقین دارم کمیسیون حتی المقدور گوش خواهد کرد هر چه زودتر این کار را خواهد کرد پیشنهادم را مسترد میدارم.

رئیس - چون آقای تیمورتاش پیشنهاد خودشان را مسترد داشتند آقای فقیه زاده در اطراف پیشنهادتان اگر توضیحی دارید بفرمائید.

فقیه زاده - چهار ماه اعضای کمیسیون

کمیسیون بالاخره گزارش دادند بمجلس از تاریخچه هم که این گزارش تهیه شده دو ماه تا کنون میکشند و بنده بنده آقایان اعضای کمیسیون چون ذهنشان حاضر است دو ماه زیاد است (جمال امامی - نوشته در ظرف دو ماه نه تا آخر دو ماه) بالاخره بنده پیشنهاد می کنم یکماه اما این که آقای دکتر معظمی جمال امامی - بنده مخالفم با پیشنهاد

فرمودند ماه بانه گزارش داده می شود صحیح است مطابق آئین نامه است ولی این قسمت مخصوص را خواستم عرض کنم آقایان موافقت فرمائید یک ماه بشود.

رئیس - آقای مکی

مکی - بنده خواستم خاطر آقایان را بیک نکته اساسی توجه داده باشم و آن این است که کار نفت یک کار ساده و سهلی نیست (صحیح است) که آدم برود توی کبیسون نفت بشیند و بگردد بیاید بیرون و یک گزارشی بدهد (صحیح است) این گزارشی که در کبیسون نفت بنده تهیه کردم و بنظر آقایان اعضاء کبیسون رساندم و تقدیم مجلس شورای ملی کردم برای تهیه این گزارش اذلا بنده ده شبانه روز زحمت کشیدم تا این گزارش را تهیه کردم یا این مذاکراتی که کتابش را تقدیم کردم از این لحاظ بود که بنظر آقایان نمایندگان محترم و سناتورها برسد و بدانند کبیسون در این بیست و پنج جلسهای که تشکیل داد و غالب جلسانش را هفت ساعت ، هشت ساعت ادامه داد و هفته ای ۳ روز جلسه داشت و سه روز دیگر هم در مجلس بود بنا بر این یک کار سهل و ساده ای نبود که ما یک گزارش تهیه بکنیم و با یک قیام و نمود آنرا تصویب کرده تقدیم آقایان کرده باشیم اصولاً قید مدت ضرورت ندارد خود آقایان اعضاء کبیسون نهایت عجله و کوشش را دارند که بتوانند زودتر این گرفتاری را که دائمگیر مملکت شده یعنی مسأله نفت خانه داده شود و مملکت را از این تشنج و بحران خلاص کنند بنابراین بنده تصور می کنم که اصولاً قید کلمه دو ماه یا یکماه ضرورتی نداشته باشد اگر از لحاظ گزارش باشد بنده مرتباً ماهانه هر عملیاتی در کبیسون شده باشد گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی خواهم کرد و خود کبیسون هم درش بروی آقایان باز است هیچوقت مانعتی از ورود آقایان نه تنها نمیکنند بلکه هر وقت آقایان تشریف آوردند ما نهایت خوشوقتی را داریم که آقایان بیایند از نزدیک کار کبیسون و مذاکراتی که در کبیسون هست مشاهده بکنند بنا بر این بنده می خواستم استدعا بکنم از آقایان که اصولاً و از آن دو نفر آقایان که پیشنهاد داده اند پیشنهاد خودشان را مسترد فرمائید و قید کلمه مدت را بردارند و مطمئن باشند که کبیسون فعلاً نفت هیچوقت مایل بدفع الوقت و از سر باز کردن موضوع نیست (صحیح است) و سعی می کند اگر بتواند و مقتضیات موجود باشد نتیجه بگیرد و شاید در ظرف ده روز این گزارش و لایحه را بمجلس بیاورد. (صحیح است) ولی یک وقتی یک مشکلاتی هست می خواهند نظر پرورسوری را بخوانند نظر منحصراً را بخوانند می خواهند یک اطلاهاتی بخوانند و با خارج یک ارتباطی داشته باشد از پرورسور ژنرال اطلاعاتی کسب کنند و مجدداً از سایر متخصصین نفتی که در دنیا هستند اطلاهاتی بگیرند این است که بعقیده بنده قید این کلمه را نکنید و بردارید بگذارید کبیسون با همان سرعتهای که تا به حال کار خود را کرد و با نهایت علاقه ای که داشته با این کار ادامه بدهد از این گذشته بنده می خواستم توجه

آقایان را باین موضوع جلب کنم در یک موضوعی که مجلس شورای ملی ایران متناً با گزارش کبیسون موافقت کردند ولی دیدید وزیر دارایی بتصویب نخست وزیر آمد یک چنان لایحه ای را آورد اینجا قرائت کرد اگر با یک چنین مشکلاتی کبیسون مواجه شد چکار کند و باز لایحه را همان شکل بیاورد (دکتر ظبا - تمدید بکنید) ما سعی می کنیم که در ظرف ۲ ماه بیاوریم و اگر نشد باید آقایان موافقت بکنند **فقیه زاده** - با توضیحی که آقای مکی دادند بنده پیشنهاد را پس می گیرم **رئیس -** پیشنهاد دیگری قرائت می شود (شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی درخواست می کند پیشنهادات در مجلس قرائت و سپس بکبیسون ارسال شود. **اردلان** **رئیس - آقای اردلان** فرمائید توضیح خودتان را بدهید این اختیاری است که بکبیسون داده می شود پیشنهادات باید بروید بکبیسون **جمال امامی -** این پیشنهاد با متن طرح موافق نیست

اردلان - در جلسه خصوصی بنده اول نماینده ای بودم که اجازه صحبت خواستم و در آنجا اولین کسی بودم که گفتم این موضوع نفت نباید از دستور ما خارج شود و باید در دستور باشد و خوشبختانه همکاران کمک کردند و باین نتیجه رسیدیم و امروز را بنده یک روز تشریحی برای مملکت محسوب می دارم و در آنجا صحبت شد و آقایان فرمودند که بهتر این است این پیشنهادات نمایندگان در مجلس قرائت بشود و برود بکبیسون چون مطابق نظامنامه وقتی این پیشنهادات در اینجا قرائت شد چاپ می شود و بنظر همه میرسد بعد هم مشورت می شود و یک چیز خوبی از جمیع آن درمی آید (مکی - بسیار خوب نظری است) من چون خودم یکی از نمایندگان هستم و از افراد این مملکت هستم که همیشه بطور آزاد عقیده خود را در هر مورد اظهار کرده ام پیشنهاد خودم را که در اثر مطالعات زیادی که در این قسمت کرده بودم تقدیم میکنم و تقاضا میکنم آقایان هم موافقت بکنند در کدام پیشنهادی دادند همانجا قرائت بشود و بعد چاپ میشود و به کبیسون برود (دکتر بقائی - آن یادداشت را بخوانید) حالا آقای دکتر بقائی البته تکلیف فرموده اند بنظر من صحیح است آقای دکتر بقائی می فرمایند که پیشنهاد میکنم پیشنهادات آقایان نمایندگان راجع بموضوع نفت آنچه تاکنون بمجلس تقدیم شده است و بیا میشود قرائت وبدون بحث بکبیسون ارجاع گردد و پیشنهادات دیگر در ظرف ۱۰ روز بوسیله مقام ریاست مجلس بکبیسون ارسال گردد این نظر بسیار صحیحی است بنده نظرم این است که پیشنهادات چاپ بشود در مجلس علنی هم قرائت بشود پیشنهاد خودم را هم تقدیم مقام ریاست میکنم **رئیس - آقای صدرزاده** فرمائید **صدرزاده** - عرض کنم حضوران این طرحی که مورد تصویب واقع شده حاکی از این است که

کبیسون وقت گزارشی تنظیم کند و بمجلس برای تصویب بیاورد در حقیقت یک اختیاری است که بکبیسون وقت داده میشود برای تنظیم گزارش و بعد از اینکه گزارش تنظیم شد در مجلس قرائت خواهد شد هر کسی پیشنهاداتی داشته باشد طرح میکند و نسبت آن رسیدگی میشود و در همین حال هیچ مانعی نخواهد داشت در اینکه هر کدام از آقایان نمایندگانی که نظر رسانی راجع بنفت و سود مملکت دارند بکبیسون تقدیم بکنند و آنها هم مورد رسیدگی قرار بدهند و پیشنهاداتی هم که سابق داده شده است البته با این لایحه میرود بکبیسون رسیدگی میشود و بنا بر این بنده تمنی میکنم اگر با این توضیح قانع هستید پیشنهادات را استرداد فرمائید موافقت فرمائید تمام پیشنهاداتی که آقایان دارند به کبیسون داده شود **رئیس - آقایان** موافقت فرمائید که پیشنهادات بکبیسون فرستاده شود **اردلان - موافقم** **دکتر بقائی** - (خطاب با آقای اردلان) فرمائید چون تصریح شده موافقت مسترد می دارم . چون در مجلس تصریح شد ایشان پس میگیرند **رئیس -** پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای عامری شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم بکبیسون مخصوص نفت نمایندگان که از طرف فراکسیونها تعیین شده اند اضافه شود عامری

رئیس - این پیشنهاد وارد نیست آقای عامری توضیح فرمائید ولی وارد نیست **مکی -** بر خلاف آئین نامه است **جمال امامی -** ابدأ وارد نیست ، نمیشود **عامری -** بنده پیشنهاد کردم نمایندگان که از طرف فراکسیونها تعیین شده اند ضمیمه کبیسون نفت بشوند این موضوع موضوع بسیار مهمی است وقتی هم که گزارش آمد در اینجا مشکلاتی پیدا شد تقاضا کردند که فراکسیونها نمایندگان تعیین بکنند بنشینند آنها هم مدافعه بکنند ببینند که چه رویه ای باید اتخاذ کرد نظر بنده این است برای این که دامنه عمل وسیعتر باشد و همه فراکسیونها شرکت داشته باشند که در این قسمت کرده بودم تقدیم میکنم و تقاضا میکنم آقایان هم موافقت بکنند در کدام پیشنهادی دادند همانجا قرائت بشود و بعد چاپ میشود و به کبیسون از افکارشان هم استفاده میکنیم بعد هم چون آقایان نماینده فراکسیونها هستند در فراکسیونهاشان هم مذاکره میکنند و یک نظر کلی گرفته میشود این پیشنهاد چیزی نیست که بکبیسون برود تکلیفش باید همینجا معین بشود اگر آقایان موافقت دارید که هیچ اگر موافقت ندارید رأی بهش ندهید بنده اصراری ندارم (مکی - آقای عامری مسترد فرمائید) اگر آقایان موافق نیستند بنده اصراری ندارم مسترد میکنم **رئیس -** پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای فرامرزی شرح زیر خوانده شد) پیشنهاد میکنم بجای کلمه «در ظرف ۲ ماه» نوشته شود در مدتی که حداکثر آن دو ماه خواهد بود فرامرزی

رئیس - آقای فرامرزی فرمائید **فرامرزی -** توضیح مفصلی ندارم فقط من ترسیدم که خیال کنند دو ماه الزامی است چون در ضمن بیانات آقایان معلوم شد و مجلس هم متوجه است این است که پیشنهادم را پس بگیریم **رئیس -** پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای اسلامی شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم شرح زیر ضمیمه طرح نفت مورد بحث شود کبیسون در ظرف چهل روز نظریه خود را برای تعیین تکلیف تقدیم مجلس نموده و ضرب الاجل جهت مذاکره دولت را فقط دو ماه تعیین خواهد نمود

رئیس - آقای اسلامی فرمائید **اسلامی -** پیشنهاد بنده دو قسمت است قسمت اولش را استرداد میکنم چون توافق شد برای دو ماه وظیفه کبیسون این است که تا دو ماه گزارش خودش را بدهد ولی یک وظیفه دیگری هست برای دولتی که باید مذاکره بکند (جمال امامی - خود کبیسون تعیین میکنند) بنده خواستم اینجا پیشنهاد بکنم چون این نظر همه آقایان است و در جلسه خصوصی بنده دیدم زمزمه میکنند که دولتی هم که می خواهد مذاکره بکند کبیسون بایستی که آن طرحی که تهیه خواهد کرد در آن معلوم کنند که در مدت دو ماه آن دولت وظیفه اش این است که تکلیف امر را معلوم کند برای اینکه بعقیده بنده بزرگترین قراردادها و مهمترین مسائل سیاسی را میشود در دو ماه حل کرد تا چارصد بیک موضوعی که خیلی روشن است از جهت دیگر هم بنده عقیده دارم که بایستی این کار یک مدتی داشته باشد زیرا که در چند جلسه قبل اینجا عرض کردم اوضاع واحوال دنیا بسا امروز فرصت بسیار خوبی داده که در استیضای منافع و حقوق ملت ایران ما امروز قیام بکنیم ممکن است اگر شش ماه ، ده ماه دیگر تأخیر شود این فرصت بدست ما نیاید امروز با اوضاع واحوال دنیا ما باید هر چه زودتر بیشتر کار بکنیم زودتر انجام بکنیم من حتی از آقایان اعضاء کبیسون نفت تقاضا میکنم بلکه بتوانند طرف یکماه این گزارش را بدهند برای اینکه این فرصت شاید بدست نیاید چون آقای امامی و سایر آقایان گفتند که این نظر در کبیسون تأیید خواهد شد و ما بعداً هم می توانیم این پیشنهاد را بکنیم من این پیشنهاد را استرداد میکنم (صحیح است)

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای حائری زاده شرح زیر خوانده شد) **ریاست محترم مجلس شورای ملی** عبارت ذیل را پیشنهاد میکنم بجای «در ظرف دو ماه» نوشته شود «طبق ماده ۴۶ آئین نامه» حائری زاده

حائری زاده - من استرداد میکنم که زودتر بگذرد **رئیس -** پیشنهاد دیگری قرائت می شود (پیشنهاد آقای نبوی شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد می کنم بجای کلمه «وظیفه دولت را تعیین کنید» نوشته شود «رویه و زمینه ای که باید دولت مطابق آن مذاکره کند» نبوی

رئیس - آقای نبوی فرمائید **نبوی -** در اینجا در طرح نوشته شده است که وظیفه دولت را تعیین می کند در حالی که بوجوب قانون مهر ۲۶ وظیفه دولت تعیین شده دولت بوجوب آن قانون موظف بوده است که استیضای منافع مملکت را در موضوع نفت بکند پس این وظیفه است و تعیین شده است این کاریکه ما حالا میخواهیم بوجوب این طرح انجام بدهیم این چیزی است که در واقع وظیفه کبیسون نفت بوده است لایحه بکبیسون نفت رفته است آقایان آنجا زحمت کشیده اند چند ماه صرف وقت کرده اند بسیار خوب عمل کرده اند مجلس هم از عمل کبیسون بسیار راضی است ولی کبیسون باید بعد از آنکه قرارداد العاقبتی را رد کرد و کافی نداشت نظریه ای مبداء و زمینه ای برای مذاکره آینده تعیین می کرد صورت مذاکرات کبیسون هم که آقای مکی طبع کرده بودند و بنده خواندم دیدم که کبیسون خودش هم متوجه این معنی بوده و در آنجا که مذاکره شده بسیاری از آقایان در کبیسون عقیده داشته اند که ما بعد از رد قرارداد العاقبتی باید نظریه ای بدهیم و باید بگوئیم دولت چه باید بکند و عقیده ما که در این کار وارد شده ایم و رسیدگی کرده ایم چیست ؟ و بچه صورت استیضای منافع ملت ایران باید بعمل بیاید حالا آن روز این کار نشده ما فعلاً می خواهیم این کار را بوجوب این طرح یعنی می خواهیم کبیسون را موظف و مکلف کنیم که آن زمینه و رویه ای که دولت باید در آینده بوجوب آن صحبت بکند و استیضای منافع ما را بکند معین بشود این کار را باز کردیم که وظیفه انجام نمی گیرد البته یک اصلاح عبارتی است بنده تصدیق می کنم ولی وظیفه آن معنی را نبرساند زیرا وظیفه دولت بوجوب قانون مهرماه ۱۳۲۶ معین است پس رویه و زمینه مذاکره باید معین بشود من استدعا می کنم آقایان موافقت فرمائید طرح باین صورت اصلاح بشود بعقیده بنده بهتر است و بمقصد نزدیک تر

جمال امامی - یک کلمه رویه هم اضافه بکنید **رئیس -** آقای حائری مخالفید؟ فرمائید **حائری -** جریان امر این است که قانون مهر ماه ۱۳۲۶ بوقوع عمل و اجرا تا حال باین کیفیت گذاشته شده و منتهی شده است باین گزارش که دولت داد و کبیسون نفت هم با مطالعه وقت و بررسی و توجه فهمید که با این گزارش نمی شود حقوق ملت ایران را استیضا شده تلقی کرد این گزارش را هم که مجلس تأیید کرد پس در حقیقت ما می خواهیم با در نظر گرفتن اوضاع واحوال و شرایط حاضر و با در نظر گرفتن مجموع تقاضا ها و تمایلات طبقات افراد این مملکت مجدداً در وظیفه دولت تجدید نظر کنیم و این کبیسون با ذقت در طی این مدت می نشیند و این اوضاع و احوال را در نظر می گیرد نظر آقایان نمایندگان محترم را که در مجلس فرموده اند و پیشنهاداتی که داده اند همه را مورد توجه قرار می دهد و مجدداً یک وظیفه تام و تمام و کلماتی برای دولت تعیین می کند در این سیر فرآیند امر هم مملکتی معین می کند بنابراین

جمال امامی - این که در طرح تصریح شده **دکتر معظمی -** بنده مخالفم **رئیس -** این که رأی نمی خواهد مخالفی ندارد کبیسون قبول میکند پیشنهاد دیگر قرائت می شود (پیشنهاد آقای صفائی شرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد می کنم مجلس اجازه میدهد در ظرف یک هفته آقایان نمایندگان هر گونه پیشنهادی که دارند تقدیم کبیسون موافقت فرمائید هر پیشنهادی دارند بکبیسون بدهند **جمال امامی -** این که در طرح تصریح شده **دکتر معظمی -** بنده مخالفم **رئیس -** این که رأی نمی خواهد مخالفی ندارد کبیسون قبول میکند پیشنهاد دیگر قرائت می شود (پیشنهاد آقای صفائی شرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد می کنم مجلس اجازه میدهد در ظرف یک هفته آقایان نمایندگان هر گونه پیشنهادی که دارند تقدیم کبیسون موافقت فرمائید هر پیشنهادی دارند بکبیسون بدهند **جمال امامی -** این که در طرح تصریح شده **رئیس -** آقای صفائی **صفائی -** موضوع جریان از این قرار است پیشنهاداتی که میتوان داد در شروع اول و طرف شروع شور دوم است طبق نظامنامه ماده ۱۲۳ میشود پیشنهادات را آقایان نمایندگان در شروع اول و در طرف شروع شور دوم بدهند و بعد از آن که کبیسون شروع بکار کرد هیچگونه پیشنهاداتی بکبیسون ندهد داد در صورتیکه این طرح اگر همین موضوع شور اولی لایحه نفت باشد یعنی با رأی بنده هم که آن طرح

اگر اجازه فرمائید فقط کلمه رویه هم اضافه فرمائید **دکتر بقائی -** موافقت می کنند آقای نبوی که کلمه رویه بوظیفه اضافه شود و پیشنهادشان را پس بگیرند **نبوی -** بنده موافقت می کنم رویه بوظیفه اضافه شود و بقیه را پس بگیرم **رئیس -** محتاج بر او است عده کافی نیست (پس از لفظ عده کافی شد) **بعضی از نمایندگان -** قرائت بشود **صدرزاده -** کلمه رویه بعد از وظیفه اضافه شود عبارت این طور خواهد بود بکبیسون مأموریت می دهد که با توجه به پیشنهادات آقایان نمایندگان در ظرف دو ماه گزارشی مبنی بر تعیین وظیفه و رویه دولت تهیه و برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم نماید **رئیس -** آقایانی که با این پیشنهاد موافقت قیام کنند (اکثریت خاستند) تصویب شد دو پیشنهاد دیگر بیشتر نیست قرائت میشود (پیشنهاد آقای فقیه زاده شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم که آقایان نمایندگان حق داشته باشند پیشنهادات خود را راجع به نفت بکبیسون بدهند **جمال امامی -** این که واضح است **فقیه زاده -** بنده مختصر توضیحی دارم **آزاد -** در آئین نامه تصریح دارد این که پیشنهاد نخواهد **فقیه زاده -** آقای رئیس اجازه بفرمائید بنده حاضر در مرکز الان ۱۲۲ نفر است ما فعلاً نود و دو نفر بیشتر در مجلس نیستیم یکدهم ای از آقایان علاقه مند در این کار هستند که الان در جلسه نمی باشند برای حفظ حقوق آنها استدعا میکنم آقایان موافقت فرمائید هر پیشنهادی دارند بکبیسون بدهند **جمال امامی -** این که در طرح تصریح شده **دکتر معظمی -** بنده مخالفم **رئیس -** این که رأی نمی خواهد مخالفی ندارد کبیسون قبول میکند پیشنهاد دیگر قرائت می شود (پیشنهاد آقای صفائی شرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد می کنم مجلس اجازه میدهد در ظرف یک هفته آقایان نمایندگان هر گونه پیشنهادی که دارند تقدیم کبیسون موافقت فرمائید هر پیشنهادی دارند بکبیسون بدهند **جمال امامی -** این که در طرح تصریح شده **رئیس -** آقای صفائی **صفائی -** موضوع جریان از این قرار است پیشنهاداتی که میتوان داد در شروع اول و طرف شروع شور دوم است طبق نظامنامه ماده ۱۲۳ میشود پیشنهادات را آقایان نمایندگان در شروع اول و در طرف شروع شور دوم بدهند و بعد از آن که کبیسون شروع بکار کرد هیچگونه پیشنهاداتی بکبیسون ندهد داد در صورتیکه این طرح اگر همین موضوع شور اولی لایحه نفت باشد یعنی با رأی بنده هم که آن طرح

پیشنهادی کمیسیون نفت برای خوردوم بر کرد بنابر این
 بهجودی که کمیسیون شروع بکار کرد پیشنهاداتی که در این
 موضوع داشته باشیم نمیتوانیم بدهیم
جمال امامی - اینطور نیست
صفائی - این طور است ما فردا گیر میکنیم با
 این نظامنامه چه ضرر دارد اگر موافقت بفرمائید در
 ظرف یک هفته بعد از تشکیل کمیسیون آقایان نمایندگان
 هر پیشنهادی داشته باشند بدهند چه مامی
 دارد که این اجازه داده شود و بعد ما گرفتار نظامنامه
 بشویم و آقایان نکویند پیشنهاداتی خارج از وقت رسیده
 و یک نماینده ای بگوید حق من تضییع شده این
 موضوع بهیچ جا بر نمیخورد و تقاضا میکنم آقایان
 با این پیشنهاد موافقت بفرمائید

رئیس - آقای تیمورتاش شما مخالفید؟

تیمورتاش - بنده دراصل مخالفی ندارم
 از لحاظ مدت مخالف هستم این مدت یک هفته کم
 است دو هفته باشد

رئیس - دو هفته باشد. آقای صفائی

صفائی - موافقم دو هفته باشد آقایان هم استعما
 میکنم موافقت بفرمائید

رئیس - مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر)
 آقایانی که موافقت در ظرف دو هفته پیشنهاد داده
 بشود قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد
 دیگر پیشنهادی نیست پس در ماده واحد یک
 پیشنهاد اصلاحی آقای تیمورتاش دادند قبول شد
 و یک اصلاحی آقای نیوی دادند قبول شد
 و یکی هم همین موضوع دو هفته رای گرفته می شود
 با این اصلاحات باین ماده واحد آقایانی که موافقت
 قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد

۶ - اخذ رأی و تصویب گزارش راجع به تفاوت حقوق بازنشستگی افسران و درجه داران و افراد ارتش

رئیس - یک رأی هم باید بگیریم راجع به
 افسران بازنشسته.
معدل - آقایان اهواز بشیراز را هم رأی
 بگیرید.

رئیس - بعد از این ماده فعلاً ۹۴ نفر است
 (اسلامی - اصلاحی مجلس سنا چه شد؟) فعلاً رأی با
 ورقه می گیریم و عرض کردم یک کمیسیون حل اختلاف
 داریم فعلاً مالی تشخیص داده می شود با ورقه رأی
 میگیریم همه حاضر ۹۷ نفر راجع با افسران بازنشسته
 رأی گرفته میشود.

(اسامی آقایان نمایندگان بشرح زیر اعلام و در
 محل نطق اخذ آراء گردید.)
 اسامی آقایان نمایندگان: تیمورتاش، ابریشمکار
 فرهودی، اردلان، رفیع، دکتر مجتهدی، صدیقی،
 عزیز اعظم، زنگنه، بوداغیان، دکتر طباطبائی، سالار سندی
 منصف، جمال امامی، مکرم، دکتر معظمی، ذوالفقاری
 یالیزی، فقیهزاده، حکیمی، فرامرزی، مبینزاده، صدر
 میرحسینی، پناهی، شبانی، صفوی، محمود معدودی،
 وهابزاده، مهدی ارباب، سرتیپزاده، امامی اهری
 سلطانی، کنجی، دکتر شایگان، دکتر بقاشی،
 حائریزاده، مسکی، آزاد، دکتر نبوی، اللهیار صالح
 هداد تربتی، امیر نصرت اسکندری، کتابادی، نبوی
 سلطان العلماء، ناصر ذوالفقاری، کعبده، ابتهاج،
 اسلامی، گوردزی، دکتر جلالی، بهبهانی، ملک مدنی
 دولتشاهی، قهرمان، حمیدیه، دکتر علوی، امیری،
 انشازصادقی، نریمان، ناظرزاده، طاهری، مهدوی،
 ثقة الاسلامی، بهادری، عباسی، آصف، صفائی، قرشی
 بزرگنیا، قبادیان، غضنفری، ظفری، دکتر کاسمی،
 تولیت، گرگانی، هرب شبانی، سالار بهزادی، آبکار
 شادلو، مغیر فرهمند، هامری، دکتر کیان، هراتی،
 برومند، کوراهلی، امیر افشاری، دهقان، مرتضی حکمت
 رضوی، معدل، دکتر برال، رستم کیو، حاجقی،
 دکتر سید امامی، خسرو قشقائی، غلامرضا فولادوند،
 صدرزاده.

(شماره آراء بعمل آمده نتیجه بقراردیل بود)
 ورقه سفید ۸ - ورقه سبید بی اسم - علامت امتناع
 سه برک.

رئیس - لایحه تفاوت حقوق افسران بازنشسته
 با ۸ رأی موافق تصویب شد.

اسامی رأی دهندگان - آقایان: دکتر کاسمی
 ابریشمکار، سندی، حسن مکرم، محمد ذوالفقاری،
 مبینزاده باقری، عزیز اعظم، زنگنه، فرهودی، آرام
 بوداغیان، حسین کوراهلی، هراتی، نصرالله هادلو،
 پطرس آبکار، دکتر کیان، عباس قبادیان، هلی بزرگ
 نیا، هرب شبانی، محسن طاهری، قراکزلو، صفائی
 احد وهابزاده، صدر میرحسینی، امامی اهری، گرگانی
 دکتر مجتهدی، ناصر صدیقی، ناظرزاده، عباسی،
 محمد قرشی، دکتر حسن عدوی، ناصر قلی اردلان،
 ارباب کیو، مرتضی حکمت، رضوی، معدل، برومند،
 صفوی، شبانی، حکیمی، مهدی ارباب، سالار بهزادی
 آصف، منصف، هامری، دکتر نبوی، محمود معدودی
 هداد تربتی، کتابادی، اسکندری، کنجی، قهرمان، سبید
 مهدوی، بهادری، حمیدیه، اسلامی، ملک مدنی، حبیب

پناهی، مغیر فرهمند، ظفری، گوردزی، سرتیپزاده
 نبوی، دکتر جلالی، بهبهانی، غلامرضا فولادوند،
 خسرو قشقائی، غضنفری، یالیزی، دکتر امامی، صدر
 زاده، فقیهزاده، فرامرزی، دکتر طباطبائی، تیمورتاش، امیر
 افشاری، دهقان، حاجقی، دکتر برال، انشازصادقی،
 ابتهاج، سلطانی، کعبده، ذوالفقاری، دولتشاهی،
 ثقة الاسلامی.

ورقه سفید (بی اسم) سه برک.

۷ - معرفی آقای مهندس مصدق به معاونت وزارت راه و تقدیم سه فقره لایحه بوسیله آقای وزیر راه

رئیس - آقای وزیر راه.

عباس اسلامی - بنده طبق ماده ۱۶۸ اخطار
 نظامنامه ای دارم

وزیر راه - بنده می خواستم آقای مهندس
 مصدق را که یکی از مهندسیان با تجربه و مطلع وزارت
 راه هستند به معاونت وزارت راه معرفی کنم (نمایندگان -
 مبارک است مبارک است) و ضمناً دوسه لایحه است
 که می خواستم از فرصت استفاده کنم و تقدیم مجلس
 نمایم یکی راجع بورته مرحوم مهندس ضیاء است که
 از صاحبان صنایع وزارت راه بوده اند (صحیح است)
 (اسلامی - آقا اینها لایحه است یا مانور است)
 عرض میکنم لوائح دیگری هست راجع باستخدام
 متخصصین برای راه آهن و اداره هواپیمائی کشوری

این را هم تقدیم مقام ریاست می کنم

آزاد - این متخصصین انگلیسی هستند؟

۸ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد

ختم جلسه

اسلامی - بنده طبق ماده ۱۶۸ اخطار
 دارم.

رئیس - اخطار شما راجع بسؤالات است یک
 روز را می خواهیم معین کنیم برای سؤالات

اسلامی - چون ماده ۱۶۸ نوشته است که
 فی المجلس هم می توانید این کار را بکنید ملاحظه
 بفرمائید نظامنامه را

رئیس - باید از مورد سؤال مطلع باشند و
 بترتیب مقرر در ماده ۱۶۷ باید باشد فعلاً جلسه را
 ختم می کنیم جلسه آینده روز یکشنبه خواهد بود
 دستور هم لایحه مربوط با آقای ملک الشعراء و راه
 شیراز با هواز و بابت نطق قبل از دستور آقایان هم
 محفوظ است برای جلسه دیگر

(جلسه ۴۰ دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**